پاییزه میوان

2003

لەچاوەڕوانی بوومەلەرزەیەکدا!

ئیستاکە.. ئەوەڵی خوێندنی
سترانی لەرزۆکی پاییزەو
ئەوەڵێن داگەڕان بە"زەرد"دا بۆخواریێو
یەکەمین خەزانی قژی گوڵ لە باخداو
سەرەتای دابڕان لەنێوان ئاسمان و سامالْدا!
ئیستاکە لەودیوی تەمەوە
لەودیوی هاژەوە
لەودیوی زەریاوە..
لەکەنار تافاوی[1] ئەتڵەسی و لەئاسۆی
مەعدەنیی ئەوێدا..
لەشێوەی تەپڵێکی گەورەدا
هەورێکی برۆنزیی هێناوە.
نزیکە زۆر نزیك..
نزیکە باهۆزێ لەشێوەی حوچێکدا
هەستێتە سەرپێیان‌و ئەو تەپڵەلێبدا!

---

[1] تافاو: ئاوی بەهێزو گوڕ. شەتاو.

نزیکە دیرۆکە بارانێ
لە شێوەی تۆفانی بارووتو قوڕقوشما
بگاتە سەر بەغدای حەللاجو
بلەرزێ و بتەقێ وبناڵێو
بەخوڕڕەم داڕژێ و دابکا!.
ئەوتەپڵی زریان و تۆفانە، خەریکە لێبدرێ
دم. دم. دم. نزیکە لێبدرێ!.

هەنووکە.. خەفتیانە[2] و کۆتایی لەپشکۆ ترازان.
یەکەمین سلاویش لەپشکۆ..
وائێمەیش لەژووری پاییزو لەژووری
پرسیارو ڕاماندا، لێرەوە، چاوێکمان لە هەوری
مەعدەنیی سەرکەلی ئاسنین بڕیوەو چاوێکمان
وا لەسەر ترۆپکی ئەبەدیی شاخانە!. ئەپرسین:
کام مەرگ و کام ژیان لەسەر ئاو، لەسەر بەرد،
لەسەر دار، ئەنوسرێو؟ لە لۆچی کام شەودا
چارەنووس ئەجولێ و باز ئەداو دێتە دەر؟! کام
ئەسپی ئەفسانە وگەردەلوول بەرەو لای سبەینێ
ئەئاژوێ و چ ڕەنگێ ئەزێت و چ ڕەنگێ ئەمرێتو
کام پەڕەی ڕۆژ ژمێر، بەلێنی ڕۆژەکەی تۆفانە؟!
تەپڵەکە ئامادەو خەریکە لێبدرێ

---

[2] خەفتیان: ساردە پایز.

دم. دم. دم. نزیكە لێبدرێ!.

ئیستاكە ئەوەڵی باگژەی
پاییزەو ئەوەڵی.
تەمێكی لوول خواردو لەچاوی جیهاندا..
لەوێوە لەڕۆخی نەهێنی و بەندەری
ئەتۆمیی نیویۆرك و لەجێگەی كاولاشی
دوو بورجا و لەقەراغ كلاَوی ساروخو
زەڕڕەوە. لەوێوە لەشێوەی كەڕەناو
بۆقێكی گەورەدا. هەورێكی سورباوی هێناوە.
نزیكە و نزیكە
بوولەرەی مێژوویەك ڕووبداو
ولاَتی گلگامش بقڵێشێو
ئەنكیدۆ بێتەوە سەر ئەرزو
مردنیش هەڵبێت و ڕابكا!
كەڕەنا ئامادەو چاوەڕێی فوویەكەو
نزیكە ڕەشەبای ئەتڵەسی بەسواری
بڵێسەی فڕیوو ئاسنی باڵگرتوو بەرەو خوار
مل بنێ و دیرۆكێ ڕامالێ و دیرۆكێ هەڵسێنێو
نزیكە گرمەیەك لەشێوەی لەتبوونی دۆزەخا
جیهانێ كەڕبكا!.
هەنووكە، ئەوەڵی لاچوونی كاژێكی پاییزەو

ئەوەڵی هاتنەوەی باڵندەی کۆساران. ئەوەڵی
ترسی سارد. سەرەتای جودایی پەنگرو کزەبا،
ئەوەڵی ورتە ورت لەنێوان پرسیار و خەوندا،
لەنێوان ئایندەو ئێستەدا. سەرەتای هاتنەوەی
قوربانیی و سەرەتای کزبوون و وەرینی دار ژەهری
جەللادو، هەنووکە، ئەوەڵی هاتنەوەی گۆرانیی
جوانەمەرگ.. ئەوەڵی روانەوەی سەر لەنوێی درەختی
گوڵ سپی هەڵەبجەو ئەنفالە!
تەپڵەکە ئامادە و خەریکە لێبدرێ
دم. دم. دم. نزیکەی لێبدرێ!
هەنووکە، ئەوەڵی هەڕەشەی کەشێکی ئاڵۆزەو
چووینەتە ناو ژووری "تێ ڤێ"وەو، سەرەتای
هاتنی بۆکزی هەواڵی چوارقوڕنەی دنیایەو لەزۆر
شوێن ڕەشەبای دەنگ و باس گڤەی دێ، ڕابوردووی
زۆر دوورو ڕابوردووی زۆر نزیك، لەوێنەی
گڕگرتووی شریت و ئارشیفدا، لەوێنەی دوو جەنگی
"حەجاج"دا، لەلی کەنداو و قاقڕی نەزۆك و
لەشڵپەی شەپۆلی خوێناودا. لرفەلرف کڵپەی دێ!.
ئەبینم: پەل و پۆی درەختم وەك جەستەم ئەسوتێ،
جەنگ.. جەنگ.. جەنگ، چووینەتە ناو چاوی
تێ ڤێ وەو، ژنەکەم کۆترێکە شپرزەو لە نیگای
کامێرای ناو دۆزەخ ئەترسێ!

لەودیوی زەریاوە لەودیوی هاژەوە
لەشێوەی دوو بورجی ڕوخاودا، دووکەڵ و بڵێسەو
غوبارو تەپ و تۆز، پێکەوە، هەورێکی مسینیی
قورس قورسیان هێناوە!
تەپڵێکە لەچەرمی زەمانی تیرۆرو
تەپڵێکە لەپێستی گای ئەتۆم
دم. دم. دم. خەریکە لێبدرێ
لەودیوی زەریاوە
لەودیوی هاژەوە
کاریزمای سۆپەرمان
پیاوێکی گلێنە لێزەریی..
بە پاڵتۆی درێژی ئاسن و بە شەپقەی پۆڵاوە
سەروملی کۆنکرێت لە هەوراو
وەك یانزەی سێپتەمبەر هێشتاکە
گەرداوی هەرەسی مێژوویەك
لە سەریاو، گەردەلوول لە چاویاو
چەخماخە لە دەنگیاو
بەرامبەر ڕۆژهەڵات.. وەستاوە!
هەورێکی هێناوە
لە شێوەی تەپڵێکی گەورەدا
دم. دم. دم. خەریکە بکوترێو

نزیکە لێبدرێو تۆپەکەی سەر زەمین
ئەستێرەی سەرسامەو هەورێکی هێناوە
زۆر نزمەو شان ئەسوێ لەبەرقو
ئێستاکە بۆنێك دێ لەدنیا..
بۆن تیژەو.. بۆن بۆنی تۆفان و لافاوە!
چووینەتە کاسێتی ڤیدیۆوە
چوینەتە ناو چاوی تیڤیوە:
سەر ڕێژین لەکۆست و لەبۆنی 3/16
سەر ڕێژین لەفرمێسك لەنسێ
لێوان لێو لەتەعزێ
لێوان لێو لەژەهرو لەمردن
سیخناخین لەنووزەی پەلکە گیا
سیخناخین لەقیژەو زریکەی دەربەندو پێدەشتو
سیخناخین لەڕەنگی بێوەژن!

چووینەتە ناو چاوی تیڤیوە:
هەنووکە ئەوەڵی غوربەت و وەرینەو، هەڵەبجە
لەشێوەی ژنێکی سەوزەڵەی ڕاکشاو لە(با)دا ئەبینم
پەپوولەو مێلاقەو هۆنراوەو مۆسیقا، بەکۆمەڵ لە بەژنی
ئاژاری[3] ئالآوەو پەنجەرەی برینی بێ خوێنی لەسەرپشت
پڕ هەتاو!

[3] ئاژار: بەهرەو دەرامەتی زەوی.

هەنووکە هەڵەبجە لەشێوەی هەورێکی خڕکەلەی
دووگیاندا ئەبینم لە(با)دا ڕاوەستاو.
ئەبینم: باوەشی پڕ گوڵی هەنارەو. پڕ تەرزەو
ئەگاتە ناو ژووری پاییزەی دەروونم و
لەبەردەم ئاوێنەی شکاوی خولیامدا ئەوەستیٚو
پڕووشەی خۆرنشین لەبەردەم شەوقێکی نارنجیی
مەراقما ئەوەستیٚ و ئەوساکە ورد ورد
وەك کلووی دەم کزە دەست ئەکا بەسەما:
پێم بڵیٚ:
چۆن تاسای.. هەواکەم؟!
چۆن کپ بووی.. قەسیدەم؟!
چۆن مردی.. شەماڵم؟!
چۆن خنکای.. ئاوی ڕوون؟!
کیٚ تۆی کوشت
کیٚ تۆی کوشت
کیٚ تۆی کوشت "هەنارم؟!
بەدەستی ئاوی دڕ؟! شەپۆلی ئۆقیانووس؟!
بەدەستی تاوێری شاخ و داخ؟!
چ تەپڵێك لێدراو؟! کامیان بوون
هاتنە سەربەیانیت
ئەوەندەو لەناکاو بەیانیت درنجیٚ لەشێوەی
کەنداوو دوورگەدا قووتیدا؟!

کامیان بوون؟! زۆر لەژوور منارە و قوبەکەی
ماڵەکەی خوداوە. هەورێکیان بەردایە خوارەوەو
ئەوەندەوگرمەیەك. بۆنێك و. ڕەقبوونێ لەجێدا!
کامیان بوون؟! کام تەپڵ لێدرا؟
بەدەستی کام هەور دەرمانخوارد کرایت و
ئەوەندە و بەفری لەش لە بنار خەونێکی کەسکدا
شین شین شین هەڵگەڕا؟!
کامیان بوون؟ کولۆمبس؟! ئەدیسۆن؟!
غوباری هیندوسی و یەزدانی بوزی بوو
کامیان بوون؟! ئەوان بوون
یان هەوای مردنی خەلیفەی ئەمەوی؟!
چووینەتە ناوچاوی تێ ڤێ وە:
ئەچمەوە بەردەمی نەفخی سوور
ئەچمەوە ڕۆژەکەی قیامەت
ئەچمەوە ناو حەشری سەحراکەی هەشتاو هەشت
"ئای خودای بێباکم!
هەشتاو هەشت.. هەشتاو هەشت
ئەو ساڵەی لەدوورگەی کوللەوە.. لەدوورگەی دووپشك و
لەوە لەوێوە لەخوارێ، "الاعراب" هاتن و
شەریکیان بۆ پەیدا کردیتو شەریکیان بۆ هێنایت
بۆئێرە، بۆ فەوتی بێچارەی بەندەی خۆت "الاکراد"!.
شەریکیان بۆ هێنایت بۆ حوکمی مردنی بەجوملەی

ناو زیلی ئەکرادی لە نەوەی درنج و قالۆنچەو جنۆکەو
بۆ ئیمزای هاتنی بە پەلەی ڕۆژەکەی قیامەت!
ئای خودای بێباکم!
گوناه بوون مەعشەری بەندەی خۆت "الاکراد"!.
وای لە من. وای لە خەم. وای لە تەم، وای لە لم. وای لە زیل.. زیل و
زیل، وای لەبای شایەتی تاقانەو.. وای لەپاچ
وای لە چاڵ، چاڵ و چاڵ.. ڕێچکە چاڵ، تا تخووب، دوای تخوب، تا سعود!
ئای خودای بێباکم! هەشتاو هەشت.. هەشتاو هەشت
مەگەر هەر، زاتی تۆو کوردەکەی عەبدی خۆت
بزانن چۆن بوە هەشتاو هەشت!!؟
ئەچمەوە ناو حەشری سەحراکەی هەشتاو هەشت
هەنووکە لە شێوەی قەتارەی هەورێکی لۆچ لۆچ و
ژاکاوی درێژدا زۆر درێژ، ئەوسەری لە ژانی
بەفردا و ئەمسەری لە کۆشی ژیلەمۆی ناو لمدا..
زۆر درێژ: کاروانێ لە غوبار، کاروانێ لە ڤیژە،
کاروانێ لەخەونی لەت و پەت، هەنووکە لە چاوی
تێ ڤێ دا ئەبینم: هەر حەرفی خۆڵاوی شیعرمەو،
هەر پارچە ئاوێنەی شکاوی دیدەمەو هەر جەستەی
پێدەشت و هەر پەنجەو هەردەست و هەر کەللەی
چیامە و بایەکی گڕاوی ئەیانبا بۆ ڕۆژی قیامەت!
"چۆن ڕۆیشتن پاییزە ئازیزان؟! بەچی چوون؟!
چۆن چوونە لای خوداو گەیشتنە بارەگای بێ خەمی و،

چۆن چوونە بەردەمی قیامەت..

بەر لەوەی قیامەت ڕووبدات؟!

پاییزە ئازیزان؟! بەچی چوون؟!

بەسواری کام ئەسپی بۆراق و کام فیلی حەبەشەو

کام سوخۆی ڕوسیاو کام حوشتر؟!

گەیشتنە بەردەمی نەفخی سوور

بەر لەوەی نەفخی سوور لێبدرێ.. پاییزە ئازیزان؟!

بەسواری شمشێرو لەخودەی ئاسندا

تالای خوا یەك بەیەك، سەفەرتان سەلامەت

پاییزە ئازیزان؟!

بەسواری بڵێسە دەشتاو دەشت گەشتاو گەشت

یەك بەیەك بەخێرچن بۆ بەهەشت.. ئازیزان؟!

کاروانچی و پێشەنگی..

ئەم کۆچی نێوانی زەمین و ئاسمانە!

سەرقافڵەی ئەم ڕەوی نێوانی گوناھ وتۆبانە..

ڕێبەری نێوانی عەرعەرو ئەو ئاخرزەمانە

کامیان بوون؟!

کارڵ و مایکڵ و یەسوع بوون؟!

یان سەعد و قەعقاع وموعتەسەم؟!

لەودیوی زەریاوە

لەودیوی هاژەوە.. وەك ڤیژەم بەپڕتاو

لەشێوەی تەپڵێکدا هەورێکی مەعدەنیی هێناوە

تەپڵەکە بەرەو خوار مل ئەنێ و
دم. دم. دم. نزیکە لێبدرێو
شەست. شەست. شەست. خەریکە دابکاو دارژێ!
نزیکە زۆر نزیك لەخوار ڕا
سەرەتای قافڵەی پاییزە ئازیزان..
قافڵەی ئاسك و مۆمەکان.. تێکەڵاو دەرکەون.
ڵماوی و تەماویی و خۆڵاویی.. بریسکەو چریسکەی مامزو
چاوی مۆم تێکەڵاو دەرکەون و بێنەوە بۆ ئێرەو بۆلامان!.
نزیکە زۆر نزیك لەسەر ڕا..
کەژەکان، شاخ و کۆ، دانەون و هەڵەبجە
بەباوەش هەلگرن و بیخەنە سەر شانو بیبەن و
یەك قۆناغ بەڕێگەی دەربەندا هەر بە پێش بڕۆن و
نەوەستن لانەدەن
تا شارو تا مێژوو
تا دنیای بێ حەجاج!

کۆنسێرتێ بۆ پاییز..

پاییزێ بۆ دایکم!

وەك ئاگری بەردە ئەستێیەك و شەوقێکی خێرا..
کە چۆن لە ناکاو تاریکە شەوێ دائەچڵەکێنێ..
لانەی کەروێشکێ، قۆزاخەی کرمێك، چاوی ئاژەڵێ،
کونە مێروویەك، پێستی تەنکی جۆگەلە ئاوێ، دەستی
تووکنی سوورە چنارێ، بە شەوارەی تیژی ناوەخت ئەخات
خەیاڵی شیعرم بەو جۆرە هات و
باڵای پاییزیش بەوجۆرە دەرکەوت،

وەرزێ لەدوا سەمای گەڵاو، پاییزێ لەدوا هەناسەی
ماڵئاوایی و، ڕووناکییەکی تەڕی نوستوو، لەنێو کلۆرە
دارێکی بەئارامداو، سمۆرەیەکی دزی زیت بەگوێزێکی
ناو چنگییەوەو، لەرزینی سەری درەختێ ئەو وەختەی
کەئیتر تەمەن بیرەوەری ئەڕنێ و پیرێتی هێشووی
هەتاوی لەدەست ئەخاتە خوارەوەو سێبەر خەوی لێ ئەخات و

ڕەشەبا ئەیترسێنێ. ئەو وەختەی کە ئیتر خەزان،
چون پیرێژنێکی ڕەقەڵەی تەنیای ژێر هەرزاڵێ لەبەر خۆوە
هەر بۆڵە بۆڵێتی و کە ئەیشرپوا قاچ لەگەڵای مردوو ئەخشێنێ!
وەرزێ لەبێهودەیی..
پاییزێ لەنووکە نووک
لەولای ترەوە، بە بەرزی حەسرەتی شاخێ
قەڵبەزەیەکی سپی کە(با) یاریی بەدڵۆپ و
پرژەکانی ئەکات و ئەیەوێ تامانگ لەسەفەری
نێو بێشەی هەورەکان و لەگەشتی زیوینی خۆی ئەگەڕێتەوە،
تا پڵپڵەکانی تریفە بەسەریا شۆڕئەبنەوە، گەمە بەو
پرژانە بکات و وەخت بەسەر بەرێ. پاییزێ لەژانی
هەڵبزڕکاوی پەلکە گیای بەردەمی ئەشکەوتێ کەشێت بووە
بۆ چنگێ هەتاوی پشت نسێ و نەفەسی گەرمەسێرێ.
پەلکە گیا وەختێ ئیتر ئەبێ لەناو دەستە زبرەکانی
چارەنووسێکی شوومداو
لەناو دڕکەزیدا ڕاکشێ و دەرزی ئاژن لەوێدا بێ
هەتا ئەمرێ!.

پاییزێ لەقژی بژی سروشت. لەدەوەنی سەرمابردەڵە!.
لەئەگریجەی تاك و لۆ کەوتووی
سەر لاجانگی دار بییەکی ڕووتەڵە
دار بییەك چاوی کزکز و بەهەزار حاڵ، ئەتوانێ
دابنەوێو دەم و چاو بنێ بەڕوومەتی ئاوەوە

بۆ ئەوەی دێڕێکی لێڵی شەپۆل، نامەیەکی قوڕاویی
ئەوبەری کەناری دابڕاو ببینێ..
دار چنارێك لەزەردە.
پاییزێ لەخەنینەوەی هێواشی ئازار.
پەڕەسێلکەیەك لەغوربەتی ڕەش و سپیی
گژە بایەك لەهەناسە سوارەکانی ڕەوەزو
هەورازێکی پشت شکاوی بەدبەخت..

پاییزێ لە شەرم
پاییزێ لە کۆچ
دار چنار شەرم ئەکات بەڕووتی لەبەرچاوی پەڕەسێلکە خۆی لەگۆمەکەدا بشوات و پەڕەسێلکەیش ئەوەی لەخەیاڵیا نەبێت لەشی ڕووتە. ئەو هەموو مەراقی داغان و ڕێ ڕێ بووی لای زەمانی کۆچە. دارچنار یادگار جۆلانەی خولیایەتی و ئەو بەتەنها ڕابوردووی کردووە بەشمشاڵ و ئەیژەنێ. پەڕەسێلکە لەعەزرەتی کۆچ و گەیشتن بە دلْدارێ. خەریکە ببێتە شاعیر و شیعر لەسەر پەڵە هەورو لەسەر چۆم و لەسەر بەرسنگی بنووسێ. گژە بایش پۆستەچی دەربەندێکە، تەتەری ماندووی ماهی و پلەی لووس و خەرەندێکە کە هەموو جارێ تا ئەگاتە ناونیشانی چەند تویێخێ لە دەست و قاچی، چەند تویێخێ لە وژەی، لێ ئەبێتەوەو لەڕۆژێکدا سەدجار ئەمرێ و ئەژێتەوەو ئەمرێ..

پاییزێ لەکڵاوی کون کونی مەزرا
کە مەراق دەنك دەنك لێوەی دێنە ژووریٚ.
پاییزێ لەکراسێکی زەردی ئاودامانی شیتاڵ شیتاڵ
کە باڕێزەی ژنە خەیاتی کووڕی بەر سەرما
وای ئەدووریٚ!
پاییزێ لەبۆنی تەنیاییەکی شێدار.
پاییزێ لە کزەکزی دووریەکەی دایکم و وەرینێ لە
فرمێسکی سەرچاوە ڕوون.. چون ئەو دڵۆپانەی
بەسەر گەڵاوە ئەوقی مانگەشەو ئەبن و تا بەربەیان نانوون!
پاییزێ لەدایکم، ئەو دەمەی گوڵ خەندەران ئەکا بە
حیکایەتی بێدارو، بە تاق تافکەرەی دڵدارو، بەزیکەزیکی
سیسرکێ و بە دەشتێ و ئەیگێڕێتەوە. گۆرانیی ئەکا
بەئاوی تانجەرۆو بەدەشتی وەیس و بەدارەکەی
پیرمەسوورو، بەکانی باو
بەدەم پینەکردنی تاقە پانتۆڵی قوتابخانەمەوە
بۆم ئەڵێتەوە..

پاییزێ لەگەڵای دایکم
وەختێ گەڵا چاوی پڕە لە تەمێکی سپی سپی و
لەودیو تەمەوە بەهارێك بەحاڵ دیارە.
پاییزێ لەگەڵا ڕێزانی وێنەکانی ساڵ لە دوای ساڵی
ئەو دەمەی زەمان وەك پیاوێکی بەردینەی بوغزن

سێوی وێنەو لیمۆی وێنەو هەناری وێنە
لەقولی مشتیا ئەگوشیٚو
ئەڕوات و دوای خۆی لەبنی گۆزەیەکی مل شکاودا
تلۆپەیەك لە وەزەن[1] تلۆپەیەك لە هیوا
تلۆپەیەك لە خەوبینین بە جێدێلێ.
ژووری لە پاییز.
دەرگایەك لە قوڕ.
حەسیرێك لە خۆڵ
سەقفێ لە بولێڵ.
گاگۆڵکێی وشەم لە پوولی دووداو
خشەخشی گەڵایەکی ترساوی هەیوان و
چرایەکی منگە منگکەرو بێزار لەدیوار.
میاومیاوی پشیلەیەکی یەك چاوو.
یەك جووت گۆرەوی دووڕەنگ و
نووزە نووزی پنەیەك و
هێڵنجی قاپێ شێوی ترشاو و
سەرەویرێکی کۆنی قیرسچمەو
ئەسپی بۆراقێکی بێ ئیش و تەمەڵ و
ئەشکەنجەی باخن![2]
پاییزێ لە دایکم

---

[1] وەزەن: ئازار

[2] باخن: شوێنێك کە بای لێوەدێ.

یان دایکم لە پاییز

لە هەتەری بینینێکی سەرابیدا، تووڵەڕێیەکی خۆڵاویی
لەئاسماندا و. مانگێکی دەردەداری کەوتوو لە پێخەفی
چڵکنی هەوورداو، پۆلێ لە قاز و قولنگی بەزیو لە دوا
شەڕی هاویندداو. تیلماسکێ لە خوێنی (با)ی بریندار!.

پاییزێ لە دایکم..
باڵەبانێ لە شایی گریان
گریانێك لە ئاو
ئاوێك لەدیدەو
دیدەیەك لەناو بێباکی خوادا.

دایکم لە پاییز..وەکوو دەوەنی کەوێڵی شاخێ
ئەو دەمەی کزە لەجەرگی ئەدا..
دایکم لە پاییز.. واتە لە ڕەنگی بێ ڕەنگی تەیرێ
کە هەرچی وەرزە ئاوارەی ئەکا!
پاییز لە دایکم،
وەکوو کۆڵوانەی پڕ لەسێبەری، خەیاڵەکانی
سرکەیی سەریو ئەو مێخەك بەندەی
کە بۆنی مردوو لە گۆشەی عومری گرمۆڵە بوودا
وەك بالیفەکەی یەك قسە ناکات!

پاییزێ لە خۆم!
باپووسکەیەکی بەفراوای بزێو لەناو قژداو لەناو شیعراو.

خلبونەوەی یەکەم پەپوولە پاییزە بەناو ڕاڕەوەکەی
عومراو. کۆکردنەوەی پووش و پەڵاشی یادگار بۆ کردنەوەی
یەکەم ئاگری تەنیاییەك هەر خۆم و خۆم لەشەوانی
ساردی ڕووتانەوەی پەڕووباڵدا.

پاییزێ لە خۆم
شکستێ لە خۆم..
ئەو وەختەی کچێ لە گوڵە هەنار قەسیدەم نەبێ
لەشم بۆن ناکاو ئەوەم پێ ناڵێ کە ئاگری خەفەی
جەستەم ئەیەوێ!. ئەو وەختەی کچێ لە داری چوالە
هەر ڕۆحی ئەوێ و ڕۆحیش وا لە ناو هەناوی
باداو پەنجەم نایگاتێ. ڕۆح ڕاناکشێ و ڕۆح
بێ جێگەیەو جەستەیش پێم ئەڵێ: جووتبوونم ئەوێ!. کچی
دار چوالە هەروا دوور بە دوور ئەمکا بە دارتووی
مامێکی خۆی و هەروا دوور بە دوور ئەمکا بە
مامی دەم و لێوی خۆی. پەنجەم لە دەست و
لێوم لە دەم و جەستەم لەگڕەی بزۆگ[3]
دەرئەکا!

پاییزێ لە خۆم
خۆم لە ژنێك و
ژنێك لە بای سارد

---

[3] بزۆگ: ئارەزوو. ڕەغبەت

بای سارد لە شاخ و

شاخیش لە ساڵی سەهۆڵبەندان و

سەهۆڵ لە جەستەی بێوە ژنان و

پاییز لە دایکم و

دایکم لە کوردو

کورد لە تەنیایی و

تەنیاییش لە خوا!

داگیرسان و کوژانەوە

جار بە جارێ
بە سواری گەڵا هەنجیرێ
منداڵێك دێتە ڕۆحمەوە
لەو کەلەوە هێواش هێواش هەوری پاییز
ئەیهێنێت و لە حەوشەدا دائەبەزێ
وەکوو پەموو نەرم نەرم هەنگاو ئەنێ
دەست ئەبات و درزێ ئەکاتە خەیاڵم و
لەگەڵ تاڵە تیریژێکی کەسکا
دێتە ژووری!.
جار بە جارێ..
بە سواری گوڵە ژاڵەیەك
منداڵێك دێتە ڕۆحمەوە
وەختێ ئەگات چون پەلکە گیای بەر پلووسکێ
قژی تەڕتەڕ.. لەشی تەڕ تەڕ
کە باوەشی پێدا ئەکەم..
ئەوسا ئیتر تەنیایی منیش تەڕئەبێ و

له گۆشەیەکی دیواندا بۆ هەردووکمان
ئاگرێ لەناو ئاگردانی هەڵبەستێکما ئەکەمەوە
ئەچینە بەر تینی وشەو گڕی ڕستەو
پرشنگێکی پرتەقاڵی
ناو شیعرەکە لێمان ئەداو
هەڵمی خەیاڵێکی زیوین
لە سەرتاپامان هەڵئەسێ
ڕەنگی پێست و ڕەنگی چاوو
ڕەنگی کاڵامان ئەگۆڕێ..
هەر بە پێوەین.. بە حەواوە پەیف و
پەپوولەی ڕەنگاوڕەنگ ئەگرینەوە
هەر بە پێوەین.. هەتاکوو وشك ئەبینەوە!
ناو بەناوێ
منداڵێك دێتە ڕۆحمەوە
بەداری گرنج گرنجی دڵە ڕاوکێ و
بە تانۆکی[1] بەر پەخشانما هەڵئەگەڕێ
منداڵێکە لە پرژەی ئاوی قەڵبەزە لاسارترە
لە هەڵمات و لە کارژۆڵەو لە دەنکە تەرزەی سەر تاوێر
بزێو ترە!
هەموو جارێ لەگەڵ خۆیدا..
مشتێ جریوەی چۆلەکەو، چنگێ بارڕنی مامزو

[1] تانۆك: دیواری نزمی لەشووڵ و دار دروستکراو.

هەندێ لە گزنگی باخ و
پڕ گیرفانی کراسەکەی: پێکەنینی دارسێوێك و
هەندێ لە وردە هەتاوی دارستان و
لەگەڵ خۆیدا هەندێ تریفەی ڕژاوی
سەر سەربانم بۆ ئەهێنێ!

ناو بەناوێ، درەنگانێ، شەوانە دێت
وەختێ کە من بێزاریم بۆتە توتڕکێ و
پەڕیوەتە ناو ڕۆحمەوەو
لەسەرەوە بۆ خوارەوە
خێرا خێرا بەنینۆکی تیژی گڤە
وەك پاییزبم.. دامئەڕنێ!
جار بەجارێ، درەنگانێ، پاییزە شەو
لە پڕێکدا پەیدا ئەبێ
وەختێ کە من وەڕس وەڕس
بووم بە گردی پرسەداری پاڵ دەغڵ و دانی کوژراوو
تەم دامئەگرێ!

ناو بەناوێ شەوانە دێت پاییزە شەو
وەختێ کە من
بێ تاقەتیم، ڕاکشانی سەعاتەکانی تەمەڵیم
وەکوو خڵتەی بەجێماوی بنی کوپێ

یاخود قەوزەی ڕیشاڵ لینجی
قەراغ حەوزێ،
ئەویان کڕکڕ لەبنی ڕۆحما ئەنیشێو
ئەمیتریان مەلاس مەلاس بە خەیاڵمەوە ئەنووسێ!.
وەختێ کە دێت
بە ئەسپایی هەنگاو بەسەر ڕۆحما ئەنێ
دەست ئەبات و لە تاقی بچکۆلەی دڵیا
مۆمێکی سپیی دەردێنێ. سووك سووك ئەڕواو
ئەیباتە ناو کونجی تارو گۆشەی شێداری
ناخمەوەو مۆمەکە دائەگیرسێنێ.. دیسانەوە
دەست ئەبات و ئەمجارەیان توتڕکەکە
دەرئەهێنێ و لەجێگەی ئەو گوڵێکی سپیی
دائەنێ، دیسانەوە دەست ئەبات و بە
دەسرێك لە ساماڵ و بە پارچەیەك لەخۆرەتاو
ڕۆحی تەماویشم ئەسڕێ!
هەموو جارێ ئەم منداڵە کە بەشێوە
لە زەردەخەنەی شەپۆل و لە لەرزە لەرزی ئاوازو
لەگمەگمی شیعر ئەچێ..
هەموو جارێ گرژی و مۆنیی گەورەبوونم
لەبەردەمی خنەخن و بێ گوناهیی و پاکی خۆیدا
تەریق تەریق ئەکاتەوە..
ئەمکاتەوە..

به یەکەم ئاسۆی بینین و باڵەفڕێی یەکەم جارو
جێم ناهێڵی تا بەدەنووك لەڕووناکیی و
خەوبینینم نەخواتەوە.
★
تۆ ئەی منداڵی "با"ی سپیی و
ئەی جۆگەی پەنجە بزێوی کەنار تەنیاییەکەی شەوم!
ئەوە سەرم: مێرگێك لە یاد بۆ گەمەت و
بۆ ڕاکردن بەدوای تیشکاو بەدوای ڕەنگداو
بۆ گرتنەوەی تۆپێك لەوبەر خەیاڵمەوەو
بۆ هەڵدانی گوڵە چەترێ لەسەر پاییزەکەی عومرم!.
تۆ ئەی منداڵی "با"ی سپیی!
(با)ی من ئیستە خۆڵەمێشیی و،
تۆ ئەی ئاوی ڕوونی ڕوانین!
ئاوم ئیستا نیگای لیخن!

هەموو جارێ ئەوە من جۆگەو تۆ قرژاڵ
وەرە ناوم.. ڕوون ئەبمەوە!
هەموو جارێ ئەوە من مێرگێکی پیرو تۆ کارژۆلەو
وەرە ناوم و سەوز ئەبمەوە..
هەموو جارێ ئەوە من شیعرێکی خاڵیی و من کاولاش و
وەرە ناوم و پڕ ئەبمەوە و بە برشت و بمکەرەوە بە ئادان.[2]
وەرەو مەهێڵە بسرەوم! وەرەو سەعاتی جەڕەسدار

[2] ئادان: زەوی بە پیت و بەرەکەت.

لەناو تەمەڵیما دانێ و بۆ نووسینی پەلکە گیایەك
یان نووسینی گوڵە گەنمێ یان نووسینی کەروێشکێك و پەپوولەیەك..
سەد جار خەبەرم کەرەوە..

★

ماوەیەکە من کاغەزم خەونابینێ.. کاغەزم زڕ.
ماوەیەکە بە بندینی[3] ڕووبارەکەی عەشقی مندا
نە ماسییەك.. نە وشەیەك
نە حەرفێك هات و چۆ ناکات.. ڕوبارم زڕ.
مودەتێکە ڕۆحم وەك خەیاڵم بەتاڵ.. بەتاڵ.. بەتاڵ
نە نووزەی دەنکە چەوێك و
نە باڵە فڕێی هزرێك و
نە خشەخشی خەمێك و
نە ورتەورتی پاییزێ..
لە من نایە
چونکە ئەو منداڵەی ڕۆحم بزربووەو
ئیستە نایە!

---

[3] بندین: بن و تەختی چۆم و ڕووبار.

میوان

میوانێك هاتووە، پاییزە میوانە.
وەك كزە باریكەو
وەك تەیری ئاسمانی دوای ئەنفال
بێ ناوونیشانە!
میوانێك هاتووە، خەزانە میوانە
بێ مۆڵەت
چون پووش و پەڵاش و،
پەپوولەی "با" بردوو،
گەڵای وێڵ..
هاتۆتەماڵەوە!.
لەخۆوە بێ پرس
هەروەكوو مامری ماڵ ونكەر
وەك دزەی زەردەیەك بەدرزی دەرگادا
هاتۆتە ژوورەوەو
بێ ڕەنگە دەوەنی خۆڵاوی‌و
بێ دەنگە ئەستێركی ئەنگۆرەی ئەبڵەق و

لە گۆشەی خوارووودا

سێبەرەو گرمۆڵەو

تررووشکەی کردووە!.

وا ئێستایش

ئەشکەنجەی قژ بژەو

دانیشتووی داڵانە!.

ژنێکە..

لە گوندو ئاوایی ژانەوە هاتووە

داربییەو هاتووە

لە دەشتی سەرسام و کەناری چۆمێکی

ئەوگاری[1] خەمەوە هاتووە..

هەر ئەڵێی ئاوێنەی شکاوو

قوتیلکەی ماندووە!.

هاتووە

لەوێوە چەند فرسەخ بە سواری تەنیایی و

لەوێوە چەند فرسەخ بەسواری ئاگرۆکەی[2]

"شارەزوور" هاتووە!

ژنێکە

چون پەیژەی بانیژە

---

[1] ئەوگار: سیس و زەرد هەڵگەڕاو.

[2] ئاگرۆکە: بای گەرم کە گیاو سەوزە وشك دەکا.

پلژیان[3].. پلژیان!.

ژنێکە

پڕ لە تەم.

پڕ سەراب.

پڕ سوتوو.

ژنێکە

لە کاسەو کەوچکی داریینەو

لە ڕەشکەو لەکونجی و

لە چڵە ڕێحانەی لارە مل سادەتر!

میوانم.. ژنێکە

بەشێوە لە هێشووی قرپۆکی

ڕەزێکی بێوەژن.

لە شیعری ڕنراوو

شمشاڵی سووتاوو

لە کانیی لیخن و لێڵ ئەچێ!.

میوانم.. ژنێکە

هاتووە بۆ شتێ.. بۆ دو شت. بۆ سێ شت

نازانم.. "بەخۆم وت:

ڕەنگە نان مانگی ناو

ئەندێشەی سوتاوی سەری بێ!

یاخود ڕەنگ بۆ بەری درەختی ڕووتاوەی!

---

[3] پلژیان: کزو بێ تاقەت و هیلاك.

یان ئاگرێ بۆ خەمی تەزیوی!

یان خەندەی چرایەك

بۆ ژووری گریانی تاریکی!"

-نا.. نا.. نا

بۆ هیچیان!.

ژنێکم میوانە

هاتووە بۆ دوو دێڕ هەناسەم

بۆ دوو قوم لە وشەم.

بۆ چنگێ لەخەون و خەیاڵم.

هاتووە بۆ مشتێ لە هەوری ناو شیعرم

هەتاکوو بیخاتە ناولکی فەقیانەی شڕۆڵ و

بیخاتە سپێنەی چاویەوەو

دوور بیبات..

ژنێکم میوانە

هاتووە بۆ شیعری سەر کێلێ

بۆ ئەوەی بەدەمی بڕندەی حەسرەتێ

ڕۆحم و ڕۆحی خۆی

لەسەر بەرد پێکەوە هەڵکەنێ!.

⋆

خودایە!

خودایە!

چەند باڵای ناوبانگ و شیعری من

لە باڵای ئازاری ئەم ژنە کورتترە!

خودایە!.. خودایە!

تکایە

کەنەفتی سەر جێگەی

کاغەزی بێ شیعرم نەکەیت و

گەر کردت.. پێش ئەوە

خودایە!

بە گوڵە خەنجەری ئەڤینی ئەو خەڵکەو

بەلاسکی وەنەوشەی خەمانی

ژنانی ئەم خاکە

بمکوژە!!.

لــەژم

من ناوم پاییزە میوانە
دەستێکم تریفەو
دەستێکم قەسیدەو
سەریشم ئاسمانە!
بەو دەستیان شەوانە خەرمانە لە ڕۆحی تاریکدا ئەچێنم و
بەم دەستیان ڕۆژانە تان و پۆم لە ڕێزەی ڕێژنە ئەچنم و
سەریشم قوببەیەك لە گەڵای خەزانە!
من ناوم پاییزە میوانە
دەستێکم لە دەستی تەم دایە و
دەستێکم لە قژی (با)دایە و
سەریشم گەواڵەی گومانە!.
ڕامانێ لە چاوما کەوتۆتە بریسکە دووراو دوور بەهێشوو
نەهێنیی شاراوە کێش ئەکاو لەو دیوی هەسارەی بوونەوە
گەردوونێ ئەدوێنێ لە خولگەی ئەستێرەی نەناسراو.. ڕامانێ لە
نادیار، لەتۆڕی شەبەنگی وجودو هەزاران پرسیاری بەجێماو،
ڕامانێ لە چاوما کەوتۆتە بریقە، پلووسکی تەماشای پڕ لە نوور،

ئەو نوورەی لە عەشقی ژنەوە بژنگی[1] ئەپرژێ و ئاوازی
ئەلەرزێ و شەتاوی ئەسووتێ و ڕامانێ سەرانسەر بێدەنگیی
پێدەشتی ڕوانین و ڕامانێ فڕینی توانەوەی لە خەمی مرۆڤدا
بێ سنوور!
من ناوم پاییزە پرسیارە
دەستێکم کۆچ ئەکاو هەڵدێت و
دەستێکم تەیرێکی سەرسامەو ئەترسێ و
سەریشم دەریاچەی هەڵچوون و هەژانە..
ڕووناکیی ئەشکەنجە: تریفەم. زمانی باوبۆران: ڕۆمان و قەسیدەم
لەتوونی ئەم سەرە گەرمەیشدا، نێڵەنێڵ، گلۆڵەی ئاگرۆکەی
گومانم لرفەی دێ و پرسیارم پڕێتی لە هەقی هەپڕون و لە
خەونی لەت و پەت، لە ئەوقێ گیرخواردوی بەردەمی دۆش دامان.
ڕووناکییم ماندووە ئەوەندە هات و چۆی بەنێوان گەواڵەی
نەبارو بەڕۆحی تاریکدا کردووە. تریفەم دەفتەری دڵدارەو
پەپوولە حەرفێتی و دێڕیشی شاباڵی باڵندەی خەیاڵی پاییزەو
شکستی دیرۆکێ لە سەرپشت لەناویا نوستووە!.
ئیستاکە من ناوم پاییزی یاخییە
دەستێکم گوناه و دەستێکم تۆبەیەو
سەریشم لەنێوان گوناه و تۆبەدا
پلیکەی زەمانی تاوانە..
من ئیستە نیشتەجێی سەفەر و پاییزو تەنیاییم. جێنیشتەی بێ وڵات

---

[1] بژنگ: پریشك

هەر خۆم و خولیایەك لە عەشقی دەرکراو. لە عەشقی
ڕاونراو. لە عەشقی بەر ڕەجمی کفرو بەرد.
بەر ڕەجمی ئەو دارو جەڵدانەی لە شاری
حەرام و لەمێژووی نەفرەت و لە بەردەم خەلیفەی دنیادا بەسەرما
بارین و لێمدران!. لە جەستەم دەرکرام. پرسیاریان وەك دەمی
بەراز و شووشەی مەی قفڵدام. پرسیاریان حەواڵەی بەردەمی
شمشێرو شیر کردم. پرسیاریان لەئاگری دۆزەخی کتێب و لە لەژمی
گوناە و لە لەژمی تاوان و موشریکین هەڵکێشام.
ئیستاکە من ناوم پاییزی یاخییە.. یاخیبوون لە ڕەگی درەختی نەزۆکم،
یاخیبوون لە تەرمم ئەو وەختەی کە لەشم ئەبێتە ئاوێنە بۆ مەرگم،
یاخیبوون لە وەسێت ئەو دەمەی کە وەسێت ئەبێتە تابوتێ بۆ لەشم.
من ناوم پاییزی یاخییە.. ئەمجارە من سەری قەسیدەم نادەمە دەست
(با)یەك کە ئەسڵەن لە باوەش وەهمێکی ناو لم و جادوودا هەڵیکرد.
ئەوەتا دەستێکم کراوە بە جەڵدە بۆ خۆم و
دەستێکم کراوە بە تابووت بۆ خۆم و بۆ ژنم و
بەڵام من ئەم سەرەم
هەر سەری خۆم نییە و
سەرێکە من لەلای خواوەندی ڕووناکیی و
خۆرەکەی عەقڵەوە هێناومە!

ئەو وشانەی کوشتمیان!

شیعرێکی چیرۆك ئامێز

درەنگە گریانی، پاییزەو
یەك شەممەی ئەوروپا چۆڵ و هۆڵ
لە منداو، وەك جادەیش لە دەرێ.
درەنگە سەفەری، پاییزەو
یەك شەممەی ئەم شارە تەڵخە تەڵخ
لە منداو، چون ڕەنگی غەریبان لە دەرێ.
ڕوخسارم بنچکی گەڕۆك و گەواڵەی بێ ماڵی دەم (با) یەو
لە خۆوە خول ئەخواو لە خۆوە سەر ئەکا بە قوللەی ناوتەمداو
بە کوچەی ڕەشەبا و بە شەوی بەفردا و تووناو توون خەیاڵی
ترافیەی[1] ئەڕوات و سەرگەردان ون و وێڵ پووشوەو باویلکە و ئەگەڕێ.
ڕوخسارم ڕۆژنامەی پرسیاری قەدەغەی بێ خوێنەر.
هەناوم چون ناخی بەتاڵی گیتارێ کپ کپ و تاساوو
وائیستەیش دوو هەنگاو لەولاوە ئەبینێ:
لەشێوەی پارچەیەك کۆنسێرتی مۆسیقای بەخوڕدا

---

[1] ترافیە: غوربەت

بارانێك ئەبارێ. ئەبارێ و ئێوارەی بەردەمم هاژەی دێ.
بارانێك شێت بووەو لە بەریا هەڵدێت و ڕائەکا شەقامی
شپرزەی بێ چەترو، ئەشڵەژێ درەخت و، کزەبای پێش
تۆزێ لەناکاو دڕ ئەبێ. ئەبارێ و ئەبارێ. غەریبییم
کووڕبووەو تەنیاییم لە ئاودا شڵپەی دێ. لەپڕێ:
چەرداخی ژنێکی گوڵفرۆش، چەرداخی دوکانی سێ گۆشەی
هانایەو بەفریاو ڕامئەگرێ. ژنەکە خۆی سیس و لە دەشتی
پەژمووردەو تەیمانی شکاوو گیایەکی زەرد ئەچێ. بەڵام گوڵ
ڕیزە گوڵ، لە زاری دووکانی بچووکدا، وەك چەند ڕیزپێکەنین،
بریقەی گەش گەشی دڵۆپی ڕووناکیان لێوە دێ. لەوێدا
ئەوەستم. نامۆییم لە تەیری تەڕ ئەچێ. لە تەیرێ بیەوێ
هەڵفڕێ و بەڵام باڵ نەیەت و نیوەی لەش گوێ نەگرێ.
لەوێدا ئەوەستم:
ئەوەستم و بارانیش ناوەستێ. ئەبارێ و ئەبارێ
هەڵبەزو دابەزی پەڕەکەی دڵۆپی درشتی سەرزەوی
کاشی ڕێژ، جادوویەك لە چاوم ئەکات و تەماشام
ئەبات و خەیاڵم لە داوی باران و لە ئەڵقەی
دڵۆپی سیحراویی گیر ئەبێ!
""من لەکوێم؟!".. بووم بە پەڕ، بە پووشوو،
"با" کە دێ و بەرەو خوار ئەمبات و هەر ئەمباو،
ئەمخاتە تونێلی گڤەوەو خێرایەو، ڕۆژهەڵات،
خەونی دوور، ڕووگەیەو، کزەیەو، هەناسەو،

فرمێسکەو خۆزگەیەو ناوەستێ!.

"بۆ هاتم؟!" گەوجێتی لە شێوەی تابووتی وڵاتدا

ئەبینم و، خۆم مردووی قوڵایی تابووتێ. یادگار،

بۆنێکی بۆ ساردی ناو خەون و تەمەنەو چارەنووس

باڵندەی قەترانیی ئاسمانی ئەجەڵێ!.

خودایە بۆ هاتم؟!

دوای ئێرە هەر تۆی لێی

بچمە کوێ!

"تاکوو کەی؟!" نادیارێ لەشێوەی سەرابدا،

ئیستامە؟! دوا ڕۆژمە؟! نازانم.. ئەو بەشوێن

بڕیارما ڕائەکاو نایگرێ!.

چەخماخەی نزیکی ژوور سەرم هەڵئەبێو

گرمەیەك لەشێوەی وەڵامێك تووڕەدا

خەیاڵم ورد ئەکاو.. خەونیشم

وەك شووشە ئەهاڕێ!

دێمەوە ژێر چەرداخ

ئەبارێ و ناوەستێ و ئەبارێ. تەماشام شڵپەی

دێو بیستنم شڵپەی دێ و ئەبارێ. بەنێوان

ڕایەڵی ئەستووری باراندا لە سەرێ تا خوارێ،

پرسی تەڕ. خولیای تەڕ. تەنیایی کەسیرەم،

وێڵە فڕ، ئەگەڕێ!. هەر لە ژێر گۆپاڵەی بەزەبری

بارانداو لە پڕێ، ڕێکەوتی سەرنجم، لە پڕێ،

شتێکی تازەتر لە باران، لە ئەرزا ئەبینێ:
"لاپەڕەی خوساوی ڕۆژنامە، سەردێڕی
مانشێتێ، هەر ماوەو، چاوانی حەرفی ئەو،
لەجۆگەی ئاویشدا هێشتاکە زەقەی دێ.
مانشێتێ هەنگاوی بینینم ڕائەگرێ. ئەلکێت
بەخەمماو ڕامئەگرێ: تەنیاییم تەنیاتر، غەریبیم
غەریبتر، بێدەنگییم بێدەنگتر، نا پیاویم ناپیاوتر،
ئەکات و.. مانشێتێ لەوێدا بە وشە ئەمکوژێ!!
مانشێتی تفی ئەو لە منەو لە ڕوومەو بەزاری
سویدی عارێکم ئەنووسی و هێلکاری نەفرەتێ لە
تەختی تەوێڵما ئەکێشێ:
باوکێکی کورد لێرە
کچەکەی بە چەقۆ سەرئەبڕێ!
چەخماخە هەڵئەبێ و شەرمەندەی
بەردەمی بارانم و شەرمەندەی بەردەمی
گوڵفرۆش.. شەرمەندەی بەردەمی
غەریبیم.. تەریقی بەردەمی شیعری خۆم!
یەك گرمە. دوو گرمە. سێ گرمە
لەشێوەی وەڵامدا لێم ئەدەن.
خەیاڵم لەت و پەت ئاو ئەیباو،
دێمەوە ژێر چەرداخ!.
من ئیستە تارماییم، بەڕێکەوت چاوێکم هەڵئەفڕێ

بۆ ئەوبەر شەقام و لەبەینی پژوپۆی باراندا،
ژنێك و سەگەكەی ئەبینم، ئەوانیش
بە پڕتاو هەڵدێن و تارمایین هەر یەكەو لە ڕەنگێ،
ژنەكە زۆر سپی و چەترەكەی گوڵ گوڵی و
سەگەكە قەترانی و ئەگەنە
لای من و لەناكاو سەگەكە ئەگەڤێ، ئەوەڕێ
بۆ دێڵێ هەر لەولای منەوە.. بۆن ئەكاو لمۆزی
هەڵئەبڕێ. دوو سێ جار ئەوەڕێ. كەچی من
هەست ئەكەم، ئەو سەگە، بە من و بە چەقۆی
ناو دەستم و بەكورد و بەڕەنگی خێڵەكیم ئەوەڕێ!
وژەی با هاتۆتە ناومەوەو لوورەی دێ.
خوڕەی ئاو هاتۆتە ناخمەوەو لافاوێ لە شەرما
سەر ئەكاو هەڵئەسێ!.
غەریبیم تێكەڵی قوڕاوەو..
تەنیاییم خەریكە بخنكێ..
بارانەو ئەبارێ و بارانەو ناوەستێ!

من لەویٚ ئاوێكی خنكاوم!

من لۆش لۆش. من لەویٚ. ئێواران
بەوێنەی هەورێكی نەخۆشی زەردەڵەی بیٚ تاقەت
چۆن خاوخاو ڕیٚ ئەكاو لارەلار دەس ئەگریٚ
بەقەراغ چەپەری خۆرئاوای ئاسۆوە بۆ ئەوەی نەترازیٚ و
بۆ ئەوەی نەكەویٚ. ئێواران من لەویٚ.
لەسوید وا ئەڕۆم!

من لەویٚ پیاوێكی دارییەنەو قوڕینم
بەكەسكیش بۆیاخیٚ كراوم بۆ جوانیی
بەڵام ئاخ!
من سەرم سنووقی خەونێكەو كلیلی ون بووەو
هەر لەڕیٚ تیشك ئەمریٚ و ناگاتە ناو ڕۆحمەو
من لەویٚ ئاوێكی خنكاوم!
من لەویٚ بەوێنەی پیاوێكی ڕۆبۆتی لەش قورسەو
سەعاتم تەمەڵەو وەك پڕبم
لە پارچە ساچمەو
لە وردە ئاسنی ژەنگاوی و

لە قوتوی تەنەکەی قوپاوو
لە شووشەی شکاوی خواردنەوە.. ئاوەها ڕێ ئەکەم.
من لەوێ، من لۆش لۆش
بەرمیلی خۆڵم و ئەڕۆم و
ڕیکلامی دڕاوی دیوارم و
لایەکم بەربووەو
با یارییم پێ ئەکاو ئەمهێنێو ئەمبات و
نایشکەوم..
من لەوێ. من لۆش لۆش. هەنگاوی نابینام
وەك خەمی گۆترەبم ئەمگێڕێ و لەگیانم ون بووم و
لە لەشم ون بووم و من بەردێ نابینم بمناسێ و
گەڵایەك مەرحەبام لێبکاو..
هەوایەك گوێیەکم لێ بگرێ و
شەقامێك ڕاستەوخۆ بمدوێنێ و بێ ناوم!
من بەناو پاییزێك لەوەرزی وێڵ بوون و
خەیاڵی شکست و
تەمەنی پەشیلما[1] ڕێ ئەکەم
بۆ ئەوەی ئێواران هەر وەکوو لەق لەقێ
دابڕاو لە پۆلی کۆچەران.. بە تەنیا بچمەوە
نێو نسێی کارتۆنی شوقەکەم.
من لەوێ پاییزان

---

[1] پەشیل: وێران

وەك ئەوەی کە خەزان بە سوغرە بمگرێ
بۆ ئەوەی چی گەڵای وەریوی سەر ئەرزە
یەك بە یەك بەمنی بژمێرێ!
هەست ئەکەم وا ئەژیم من لەوێ!.

★

من لەوێ. درەختی شیعرێکی وەڕسم. ئێواران
ناوبەناو ئەچمە نێو دارستان. دارستان یەك
پەلکی خەفەتم ناناسێ. هەست ئەکەم پێی وایە
دارێکم گول بووم و هەڵاتووم بۆ ئەوێ!
هەست ئەکەم کورسیەکان
حەزناکەن دانیشم لە سەریان!.
بەفرەکەی ئەمبینێ و تەماشای ڕەش ڕەشە!.
ڕۆژنامەی دڕاوی ناو میترۆ..
ڕوخساری لە ڕووی من گەشترە.. ناو بەناو
من لەوێ کە ئەچمە سەر زەریا
ئەو زەریا گەورەیە ناتوانێ..
پووشێکی بێزاریم ڕابداو.. ئەو زەریا گەورەیە ناتوانێ.
تەنیایی یەك ڕۆژم بخاتە سەرپشتی و
ناتوانێ یەك دڵۆپ فرمێسکم
لە خۆیدا بزرکا!
هەندێ جار، من لەوێ تەنیاییم هێند چڕە..
هەموو جار، خۆرەکەی، مۆسیقای، سەماگەی تا نیوەی

ڕێگا دێن ئەشکێن و ناگەنە ناو ڕۆحم..
من لەوێ تەنیاییم ئەوەندە تەنیایە..
گەر جارێ بە سەردان.. بیابان
قاقڕیش بێ بۆلای..
هەست ئەکا ئەوجارە. کۆتایی دنیایە!

★

هەر لەوێ جادەکان ڕووناک و ماڵەکان ڕووناک و
بن ئەرزیش ڕووناک و وەلێ من هەورێکی زۆر تاریک.
هەر لەوێ بەرەو دوا کافتیریاو بارەکان ئاپوورەو
بە ژاوەو جماون لە خەڵکا.. وەلێ من شیعرێکی زۆر چۆڵ و
زۆر تەنیا. هەر لەوێ گوڵفرۆش زۆر زۆرن و ژنە
گوڵ زۆر زۆرن و وەلێ من پەلکێکی ناو پاییز.
بەهار دێ و هاوین دێ و وەلێ من یەك فەسڵ و هەر
پاییز. وەلێ من ڕوانینم لیخن و وەلێ من دەقیقەو
سەعاتم ژاکاوو پێکەنین چرچ و لۆچ هەر لەوێ.
جاروبار، هەر لەوێ فڕۆکە ئەمباتە ژوور هەورو
خەریکە دەست بدەم لە چوکلەی ئەستێرە..
وەلێ من لەوێ نیم.. لەخوارێم
لای ئێوەم.. پاییزە ئازیزان
هەر لێرە!!

سی و سێ

پاییزە میوانی بچکۆلە!

"دەیان لەتە ئاوێنەی شکاوی هەتاوی پاییز. سەدان
وێنەی بابردووی ئەم وەرزە. خەزان لە ژندا و ژن لە
خەزاندا. هەڵوەرین وەک پەند. شیعر لە جەستەی چیرۆکدا،
هەناسە هەرە کورتەکانی سروشت. خوێندنەوەی خەمە وردیلەکان
نووسینەوەی چرکە ساتەکانی ماڵئاوایی. کورتە فیلمەکان.
هەوێنی شیعر. ڕەنگدانەوەی تەنیایی لە عەشقە کوژراوەکاندا.
دارژانی ڕۆمانسیانەو مانگە شەوی نەمرو، توانەوەی هێواش.
درەخت و گەڵا وەختێ ئەبنە مرۆڤ"

-1-

هەموو ساڵێ لە تشریندا
"با" یەك فێربووە بە پاییز
بایەکی دز دوای نیوەشەو دێتە سەرێو
هەرچیەك ئەم هەڵیڕشتووە لە ماڵ و
لەناو ژوورو لەبەردەرگاو لە پێدەشتدا
بە چەند جارێك هەمووی ئەبا.

ئەڵێن ئەم (با)یە یەکێکە
لە چەتەکانی سەرچیا..
چەتەیەکە لە چەتەکانی زستان و
بەر لەوەی زستان خۆی بگا
بۆ دوا چاو ترسێنی پاییز
ئەم دزە بایە ڕەوانەی
خوارێ ئەکا!.

-2-

ئەم پاییزە ڕۆمان نوسێکە عەبەسی
هەموو جارێ فەسڵێ دوو فەسڵ سێ فەسڵ
لە ڕۆمانەکەی ئەنووسێ و لە پڕێکدا نیوە شەوێ
دێ بەسەریا و ڕۆمانەکەی فڕێ ئەداو لە دواییدا
پەڕە پەڕە ئەیدڕێنێو بە "با"ی ئەدا..
تۆ تەماشای ئەو دەشتەکە!
هەر لە خەیاڵی ڕژاوو
گەڵای وشەی هەڵەرزیوو..
پەڕەی دڕاوی هەناسەو
پەرەگرافی سێبەرو
دەستەواژەی ناو زوقمەوە
چی وەریوەو چی کەوتووە!
تۆ تەماشای ئەو دەشتەکە!

-3-

مەولەوی پاییز بوو

هەرجارێ گورگە زێی باران و خۆرەتاو

لەسەریا تێکەڵی یەك ئەبوون

ئەوساکە

ناوڕیشی پڕ ئەبوو لە وردە پەپوولەو

کانییەك لە ڕۆحیا هەڵئەقوڵاو

ناو دەستیش پڕ ئەبوو لە نوورو لە شیعرو

بەکزەی هەناسە خەیاڵێك

گوڵێکی پاییزە لە دڵیا ئەپشکووت

مەولەوی پێکەوە ئەباری و ئەوەری

پێکەوە ئەوەری و ئەسووتا

ئەوساکە لەسەر ڕا

کاوانی مێزەری، بازنەی تەمێکی

تەنکی ئەگرت و

لەخوار ڕایش

ناو تاق و پەنجەرەو ژوورەکەی

پڕ ئەبوون لە گەڵا!.

-4-

بەرمدە! شەماڵێك کە چەمکی کراسی ئاوریشمی

توتڕکێ گرتبووی. وای پێ وت

بەرمدە! من ئەچم بۆنێکی ئەو باخە

بۆ عەشقی ئەو کچە ئەهێنم!

بەرمدە! مانگەشەو کە هەورێ
ئەگریجەی گرتبوو. وای پێ وت
بەرمدە من ئەچم ئاوێنەم بەرامبەر
مندالّی هەڵەبجە ڕائەگرم!
بەرمدە قومرییەك کە داوی پژوپۆی
درەختێ گرتبووی، وای پێوت
بەرمدە! من ئەچم نامەیەك
لە بەفری لوتکەوە بۆ گڕەی گەرمەسێر ئەهێنم!

بەرمدە! من وتم!. کە تەمێك بەردەمی
پەنجەرەی گرتبووم. وام پێوت
بەرمدە! من ئەچمە لای پاییز
جوانترین خەیاڵی مانگەشەو
بۆ ساتی تەنیایی و ژوورەکەم ئەهێنم!

-5-

لەو شەوە زەنگە ڕەشەدا
گوڵ ئەستێرەیەك سەد گەڵای پەرەوازەی
پاییزێکی لەخنکان و لە نوقم بوون.
لە گۆماوێکدا ڕزگارکرد..
وەختێ ئەوان لەبەر چەپەری تاریکیی
نە کەنارو

نەبواری پەڕینەوەو
نەمردنیان نەئەبینی
بەڵام گوڵ ئەستێرەی خۆبەخش
بەرامبەریان لەو پەڕەوە
چووە سەر تاشە بەردێك و
خۆی داگیرسان!

-6-

دایکم ئاوەو
کە گەورە بووم بووم بە شیعر
من ڕۆژێکیان لە بەردەمی شەختە ئاوێنەی پاییزدا
ڕاوەستابووم سەیری ساڵم و سەیری دەم و چاوی خۆم و
دەست و پەنجەی خولیاکانم و جەستەم ئەکرد!.
لە پڕێکدا لە پشتەوە ئاگرێك هات
شەختە ئاوێنە توایەوەو.. ئاگر هات و
پەلیکێشاو ئیتر ساڵم و خولیاکانم و دەست و پەنجەو
دەم و چاوم
یەك لە دوای یەك
بوون بە نمەی زەنگیانەیی
سەر شان و ملی پاییز و
بوون بە دڵۆپی زیووینی..
سەر گەڵاکانی خەیاڵی و

منیش وەك شەختە توامەوە
دیسانەوە
گەڕامەوە بۆ سەرچاوەو
تێکەڵ بە دایکم بوومەوە.

-7-

پاییز بە خەتێك ئەنووسێ
کەم کەس ئەتوانێ تێیبگاو
کەم کەس بۆی ئەخوێنرێتەوە!
هەر وتەی سەرو قژبژەو، دێڕی شڵەژاوی (با)یەو
هەر ناوی ڕاڕاو دوودڵەو، ئاوەڵناوی شپرزەیەو،
پەلکە حەرفی ئاڵۆزکاوی ناو دەوەنەو
ئاوەڵکرداری ناو تەمەو...
بەردی نوختەو
کرمی فاریزەی ناوەندەو
هەموو چوون بەناویەکتردا..
پاییز بە خەتێك ئەنووسێ
تەم و مژیی، شکستەیی، گەردەلوولیی
کەم کەس بۆی ئەخوێنرێتەوە..
لەو چاوانەی لەسەر خوێندنەوەی باگژەو
نامەکانی گێژەڵووکەو. قەسیدەکانی چڕستان
لەگەڵیداو، لەسەر خوێندنەوەی پەخشانی

ڕاکشاو لەناو پێدەشتدا.. ڕاناوەستێ
ئەو عەشقانەن
چاویان لە چاوی تشرینی ناکامدایەو
ئەو ئێوارەی نیگایانەن
کە سەرتاپا وەکو ئاوی نێو دارستان
وەکوو کورسیی نێو باخچەکان
وەکو دڵی بێوەژنان
ناکام پۆش و
خەزان پۆشن!

-8-

لە پاییزدا
من ڕووناکیم لە ڕووباردا بینیوە
لەناو سەرما
خۆی بە گەڵای هەڵوەریو داپۆشیوە.
لە پاییزدا
من درەختی شێت و شەیدای وامدیوە
بۆ بینینی
مانگە شەوێ
تا بەیانیی
لە ئاودا هەڵلەرزیوە.

-9-

لەسەرێ بۆ خوارێ

خەزانێ پەلكێكی زەردكی هەڵدایە خوارەوە

چیلكەیەك لە ئاودا گرتییەوەو

كەوتە نێو باوەشی!

پەلكەكە شەرمی كرد!

چیلكەكە سەیری كرد.. ناسییەوە

ئەم پێی وت: ئەمناسی؟!

تۆ كچە دراوسێی لقێكی گەڕەكی خۆمان بووی

ئای خوایە! ئەوساكە چەند جوان بووی، ئێواران

بە كاڵای سەوزەوە لە هەیوان ئەوەستای

كوڕ گەڵای ئەو ناوەت شێت ئەكرد!

لە بیرتە پەپوولەم چەندجار نارد بۆ ماچێ

هەر نەتنارد! لە بیرتە؟!

وا ئیستەیش كەوتویتە باوەشم.. بەڵام ئاخ

لەدوای چی؟ من چیلكە پیاوێكی پیرەمێرد

تۆیش گەڵاژنێكی پیرێژن

"شەپۆلێك شانێكی لێدان و

خەریك بوو نوقم بن!"

چیلكەكە هەناسەی سوار بووبوو.

ئاخێكی هەڵكێشاو..

ئەمجارە وتیەوە:

زەمانە!.. چی بڵێین!

دە توخوا حەسرەتە لە دڵما و با نەیبەم بۆ ژێر ئاو

بۆ دواجار ئەو ماچەم بدەرێ

بەرلەوەی پێکەوە هەردووکمان بخنکێین!.

-10-

پاییز شەوی درێژی خۆی

کرد بە تۆمار بۆ حیکایەت

لە دواییدا کە شەوانە لەسەر چیچکان

لەناو تەمێکدا دائەنیشت. تۆمارەکەی ئەکردەوە

بۆ هەر شەوەی چیرۆکێکی لە چیرۆکی کۆچ و غەدر

هەڵئەبژاردوو.. بۆ منداڵانی ئەنفالی

ئەو پێدەشتەی ئەخوێندەوە!

-11-

لە دەرەوە

پاییزە کورد، هێندە زۆربوون

لەخەزاندا، گەر تەماشای جادەکان و

کەنار زەریاو، بەرپێی پەیکەرەکان بکەیت

فرمێسك ئەبینی گەڵایەو

وڵات تەنها خەیاڵێکی زەردە گیایەو

که گوێشت گرت

گوێت له هەناسەی ڕژاوەو

گوێت له خشەخشی یادەو

گوێت لەو نەورەسانەیش ئەبێت

نزیك ئەوان

ئاخ بەکوردی هەڵئەکێشن!

-12-

له هاوینەوە بۆ پاییز

جرجەکان و گۆڕهەڵکەنە..

لەژێر شەوی هەورامانیدا..

هەرچی کاربێ بۆ هەڵکەندن نەیانماوە

بێ ئیش.. بێ ئیش، لەو بنەوە

به چوارمشقی دانیشتوون و، گوێیان گرتووە لەسەرێ

تابزانن کەی جوندەکانی ئیسلامی گۆڕهەڵکەنە

هەتاو ئەیانکاتە دەرێ!.

-13-

گەردەلوولێکی پاییزە له دەشتێکدا و تەپ و تۆزێ.

هەر ئەو ساتە گەردو پووشێك ئەچێتە چاوی بازەوە

لەو وەختەدا که ئەیەوێ دابنەوێ

بۆ سەر زەوی و چنگی بەرێو

پۆڕێك بگرێ!.

ئەو گەردوو پووشە بچووکە

هەڵمەتی باز پەك ئەخات و

پۆڕیش لە مەرگ قوتار ئەبێ!

-14-

قەپێکی ئامادە بۆ سەری مامرێ

دوو هەنگاو پێش ئەوە.. چقڵێکی پاییزەی سەرەڕێ

لەبن پێی ڕێویەکە ئەچەقێ‌و

ڕێویەکە لە جووڵە ئەکەوێ و دەمیشی داپچڕاو

مامریش ئەڕوات و نازانێ چی ڕوویدا؟!

-15-

لێلاوێك و

باپووسکەیەك

لێلاوەکە ماسییەکی بچکۆلانەی

لە چاوی باڵندەی گۆشت خۆرو دەنووکی بزر کرد!.

باپووسکەکەیش بە بەفرەوە، ڕاوچیەکی

لە ڕێ وێڵ کرد..

وەختێ کە ئیتر نەیتوانی..

نیشانەکەی بگرێتەوەو

ئاسکەکەیش بدۆزێتەوە!

-16-

وەختی خۆی ڕەشەبا هەر نەبوو

ئەم ناوە هەر نەبوو..

له جێی ئەو شتێك بوو، سپی با، شنەیەك
لاواز بوو وەك پاییز
لەسەرخۆ چون گۆم و
هێمنیش وەك بەفر!
وەختی خۆی ڕەشەبا هەر نەبوو
لەجێی ئەو شتێك بوو، سپی با، سروەیەك
ئەم دەنگە لە هۆزی بارانی هێواش و
باڵندەی دڵدارو خەیاڵی ناسکی پاییز بوو..
لە گەوەی چیادا وەکوو ئاو دڵنیا ئەژیا..
ڕۆژێکیان بیابان بۆ غەزا
کە چووە سەر چیاو هۆزەکەی بارانی قڕکردو
بەشمشێر هەتاوی سەربڕی و
بە شمشێر خەیاڵی ناسکی لەت لەت کرد
ئاگری بەردایە باڵندەی دڵداران..
لەتاودا ئەو عەشقە لاوازە ئەو شنە ئارامە
شێت بوو شێت.. نالاندی و گڤەی کرد
یاخیی بوو لە دنیا
لەو چرکەساتەوە ڕەشەبا پەیدا بوو
ڕەشەبا واخولْقا!

-17-

بەرێزەوە..

"با"یەك ئەنووشتێتەوە بۆ پاییز
بەڕێزەوە..
پاییز ئەنووشتێتەوە بۆ عاشق
عاشق بۆ عەشق
عەشق بۆ خەیاڵ
خەیاڵ بۆ من و
منیش بۆ شیعر!

-18-

پۆلە باڵندەی ڕەوەندی
ئاسمانێکی خۆڵەمێشیی لە ژوور سەرم و
دار لیمۆ تاقانەکەی حەوشەی ماڵم و
لە شەویشدا بریسکەی ئاگرێکی دووری گڵەزەردە
هەموو ئەڵێن:
ئەرێ دایکت بێزار نەبوو
لەبای گەرداوێ کە پاییز بە وژەوژی تەڕەوە
لە زەریاوە ئەیهێنێت و هەموو جارێ وەکوو تەیرێکی
نابینا خۆی ئەکێشێ بە پەنجەرەی ژوورەکەیداو
ناهێڵێ تۆزێ بخەوێ..
بێزار نەبوو لە ورتەورتی گەڵاکان بەر لە نووستن
لە چرکە چرکی سەعاتی ناو تەنیایی فرجینیا
لە زیکەزیکی لق و پۆپ تا بەیانیی

له بۆڵەبۆڵی هەورەکان پێش دارژان
ئەریٚ دایکت بێزار نەبوو.
وەکوو جۆگەیەك بیبەستیٚ
دایکم ناتوانیٚ زۆر بدویٚ
دایکم ئەڵیٚ:
پێیان بڵێن:
چۆن بێزاربم
کە من هەر بۆ خۆم خەزان و
کە من هەر خۆیشم پاییزم!

-19-

لەمبەرەوە من چەند دەنکیٚ
له برووسکی سەرنجدانم
گرتە بەژنی ژنە هەوریٚ
بەری کەوتو
له پاش تۆزیٚ لەناو هۆڵدا بوو بە باران!
لەوبەرەوە ئەو چەند تیلماسکیٚ له تەم و
چەند گەڵایە لە هەناسەی زەردباوی خۆی تێگرتم و
بەرم کەوت و ئەمجارەیان هەر ئان و سات
لەناو هۆڵدا بوو بە خەزان!

-20-

خەریك بوو، شیعرێکم، خەوێکم، گۆمێکم
ئەنووسی بۆ پاییز..

لەناکاو، لەوەوە، پۆستێکم پێگەیشت
پۆستەکە زەرفێکی لاکێشی خۆڵین بوو
بە باڵا هەر بەقەد لاسکە گیای گەردنی
کورتترین چیرۆك و
بە قووڵییش هەر هێندەی قووڵایی
گیرفانی منداڵیی خۆم ئەبوو!
بە سەروو زەرفەوە، دوو گەڵا، دوو پوولی خوێناویی:
برینی، ژنێکی ماردیینی پێوەبوو!
ئەو وەختەی بە نووکی مەراقێ، بێ تاقەت
زەرفەکەم هەڵپچڕی
چیم بینی؟.
هەورێکی بچکۆلە ئەوەندەی سەری خۆم
گرماندی و داباری و هەر یەکسەر
ژوورەکەی پڕکردم لە بۆنی مەولەوی!.
یەك گوڵدان پڕ لە تەم..
کت و مت بە شێوە کەرکوکیی!.
دوو پەیڤی حەرام و بریندار.. دوو ڕەنگی
قەدەغەو دوو ئاگری پیرۆزی
مەسحەفی ئێزیدی!
دوو پیاڵە سەر ڕێژبوون..
لە زەردەی خوێندنی دوو سوێسکی
بن سوخمەی کچێکی سنەیی!

پەرداخێك لێوان لێو لە بادەی مەراق و
نامۆیی شەوانەی بێکەس و
هەروەها.. دوو تاڵیش لە قژە زەردەکەی،
بووکەکەی پاییزی گۆران و
دوو هەودای چریکەیش لە دەنگی دیلان و
دوا شتیش لە شووشە عەترێکی خاڵیدا
دوو ماچی قەتیسی دایکم بوون...
بە خۆم وت
کە پاییز ئەم هەموو ژانانەو
ئەم هەموو جوانیانەو ئەم هەموو
شیعرانەی ناردبێ..
تازە من شیعری چی و خەمی چی و
گۆمی چی بنووسم بۆ پاییز
ببوورن من هاتم بۆ ئێرەو
شیعریشم نەنووسی!

-21-

هەریەك جار ڕەنگێکی بەهارە کە هاتە چاومەوە
من ئیتر ناسیومەو دووبارە لە هەرکوێ بیبینم
بۆ چاوم هەر هەمان ڕەنگەکەی جارانە
جارێکیان دوای دە ساڵ.. لێرە نا.. لە دەرێ
پەلکێکی نیسانم بینیەوە.. من پێم وت
ئەوە نیت من ڕۆژێ لە شایی قەشقۆڵی

تۆم بینی لە ئاودا و بە سواری کەڵەکێ.. وتی با..
جارێکیان دوای بیست ساڵ لێرە نا.. لە دەرێ
گوڵێکی بەهارەی چاوڕەشم بینیەوە من پێم وت
ئەوە نیت من ڕۆژێ بینیمی ئەچوویتە
سەیرانی بێخاڵ کوڕێکی موو زەردت
لەگەڵ بوو، شێت بووبوو بۆ چاوت و گۆرانیی
"ماملێ".. وتی با..
کەسك کەسکەو هیچیتر
سوور سوورەو هیچیتر
یەك ڕەهەند لە وەرزو
یەك ڕەهەند لە بینین!
نەهێنیی ڕەنگی تۆ پاییزم ئەوەیە..
لە ئاسۆی یەك ڕەنگتا.. خەرمانێ لە ڕەنگی
جیاوازو لەیەك دێڕ ماناتا.. چەند ڕووبار
لە مانا ئەبینم
"ئەو وەختەی کۆچ ئەکەیت
نازانم کۆچ بۆ کوێ؟!
ئەو وەختەی ئەپژێیت
نازانم پژانی گریانە یان خەندە؟!
لەبیرتە تشرین بوو، بەیانیی بینیمی، زەردباو بوویت
ئێوارە هاتیت و بەڕەنگی برۆنزیی گۆڕابوویت؟!
نەمناسیت!

له بیرمه له کەنار گۆمەکەی دوکان بوو..
جارێکیان باگژه تۆی هێناو خۆڵاویی و پەشۆکاو
لەپڕێ ئەوەندەی تروکەی چاوانی شەپۆلێ،
بینیمیت بە سواری گەواڵەی شەرابیی بارانێ..
له پێشدا نەمناسیت تۆ ئەوی.. تا نەمدی
له کۆڵتا کۆڵوانەی پەپوولەو خەزانێ..
سەوز سەوزەو زەردیشه و مۆریشه له تۆدا..
قژی کورت له ڕۆژتا.. چیرۆکی کورتمەو..
هۆنراوەی کورتمەو..
ئەو قژه درێژەی شەویشت..
قەسیدەی درێژم و.. پاییزم!..
من بۆیه ئاوێنەی ڕۆحتم خۆش ئەوێ
له ناویا من کۆچی ئازیزو.. سەفەری
ئەبەدیی ئەوان و.. من سیمای دایکم و
دیرۆکێ له ئازار.. دیرۆکی
ئازاری باڵندەی کوژراوم ئەبینم!

-22-

من هەڵووژەی مەراقێکم
له دار فرمێسکی پاییزێ موتوربەکرد!
داری تازه که باڵای کرد
نه هەڵووژەی مەراقم بوو
نه دار فرمێسك

لەنێوانی هەردووکیاندا دارێك دەرچوو
هەندێ شێوەی گوڵ هەڵەبجەو
هەندێ شێوەی دار ئەنفال و
تۆزێ لە ڕەنگی کەرکوك و
کەمێك لە هەوری دایکیشمی لەچاودا بوو!
بە قژی زۆر درێژیشیا
هەر کت و مت لە شۆڕەبی شیعرم ئەچوو!
دارێك دەرچوو
لە داری تر هەر نە ئەچوو
درەختێ بوو لە تاو ئازار
-وەکوو پیاوەکەی هەڵەبجە- قاپووت بەشان!
شێت بوو بوو شێت. درەختێ بوو لە شۆستە هاتبووە
خوارێ و بەسەر شەقامدا ڕای ئەکرد! درەختێ بوو
بە لق لەسەری خۆی ئەداو وەکوو پیاوەکەی هەڵەبجە
هەر ئەڕۆیشت و لەبەر خۆوە قسەی ئەکرد!

-23-

من بەرچنەیەك پەپوولەم..
هەڵڕشتە ناو دۆڵێکەوە، لەو سەرەوە
گوڵە منداڵ بەخلەخل هاتنە دەرێ‌و
بووبوون بە باخی پێکەنین.
باخێك منداڵم پژانە ناو زمانی کوردییەوە
وەختێ زانیم بە ڕیز فوارەی وشەو ڕستە

لەناو کتێبدا هەڵقوڵێن.

سەبەتەیەك لە گۆرانیی شاییەکانی شەهیدانم

ڕژانە ناو خەمەکانی پاییزەوە..

وەختێ زانیم لە کەناری گۆمەکانی سبەینێما

بە سەدان درەخت هەڵپەڕین!.

کە وەختێکیش دەسم بردوو..

من گۆزەیەك شیعری ڕوونم

ڕژانە ناو عەشقی ژن و ئازادیم و هونەرەوە

هەر ئەوەندەو کاتێ زانیم هەوری هێناو

بەسەرماندا بەتەپ و نم بەیەکەوە،

پەپوولەو گوڵ و منداڵ و..

وشەی چاوشین و بەفری سەوز

کەوتنە بارین!

-24-

هەر بێوەژنێ لەو خوارە

دەشتێکی چۆڵ وا لە ڕۆحیا..

نە "با"ی پیاوێ تیا هەڵئەکاو

نە چڵە گیای زارۆکێکیش تیا شین ئەبێ!

هەر بێوەژنێ لەو خوارە خەزانێکەو

ئاسمانێکی چۆڵ لەسەریا..

نە هەتاوێ لەودا ئەزێ و

نە تەیرێکیش پیا ڕەت ئەبێ!.
بێوەژنانی ئەو خوارە، لە ئیستەدا
ئەوەی ماویانە هەر دەمە
دەمیش نە بۆ حیکایەتەو نە بۆ ماچەو
نە بۆ ڕازەو نە بۆ گێڕانەوەی خەمە
دەمەو تەنها بۆیەك شتەو بۆ یەك وشە
ئەویش نانە
"من وام وت و لە ناکاوێ قەلە باچکەیەك
ئاردراویی قاغ.. قاغ.. قاغ قسەکانی
پێ بڕیم و هات لەسەر شانم نیشتەوەو هەڵیدایە
-ئینجا باشە ئەیاندەنێ؟!
منیش وتم
-قاغ.. قاغ.. قاغ!

-25-

ئەمجارەیان ڕۆمانسیانە
وەکوو زەردە لەسەر کەلێ
باوەش ناکەم بە پاییزداو
ناو قەدی باریکی ناکەم بە خەرمانەو
نیگام بە هەوری چاوتەڕو تێی بئاڵێم!
ئەمجارەیان ڕۆمانسیانە..
لەسەر شۆستەی شەقامێك مانگە شەوو
لە سیلەی کوچەی خەزانی نێو باخێکدا

ڕاناوەستم چاوەڕوانیم

گەڵا گەڵا هەڵبوەریٚو

ڕاناوەستم من تەنیاییم

ببیٚ بەداری ڕووتاوەو

وەك تاڤگە لە بەردەمی باڕێزەدا هەڵبلەرزیٚ..

هەتاکوو دیٚ!.

من ئەمجارە هەتاکوو ئەو

پەپوولەکانی نەنێریٚ و گەڵاکانی خۆی نەنێریٚ و

تکا نەکا من شیعرێکی بۆ بنێرم

لە ژوورەکەم ناچمە دەریٚ!

-26-

درەختێك و

گوڵێك و خاڵخاڵۆکەیەك!

درەختەکە لەو هەموو کچەی کە هەیبوو

هەر ئەو کچە هەر ئەو گوڵەی بۆ مابۆوە.

گوڵەکە لە بەربیٚ خوشکی و.. لەبەر وەڕسی و تەنیایی

بێواز بێواز بیٚ تاقەت بوو..

خاڵخاڵۆکە کە سەرمای بوو

ئەیویست بفڕیٚ و بگاتە دارەکەی ئەوبەر

بەسەردانیٚ بۆلای خاڵی!..

بەڵام هەرچەندی کرد لە خۆی

لەبەر زوقم باڵەکانی نەکرانەوە

باڵ تەزیی بوون... وای خودایە!.

گوڵە بە لاسکێ ڕایکێشاو

خستیە هەناوی خۆیەوە..

هەرچی گەرمایەك تیامابوو هەمووی دایە.

کە خاڵخاڵۆکە هەڵفڕی و گەیشتە دارەکەی ئەوبەر

گەیشتە بەر ماڵی خاڵی..

گوڵە لێرەوە، ساردبۆوەو، دڵی وەستاو، قاچی خزاو

کەوتە خوارێ و چاوی لێکنا..

درەخت بە تەنها مایەوەو لەو ساتەدا

هەورێك نزم بەو ناوەدا تێئەپەڕی

کە ئەمەی دی لە جێی خۆیدا قەیرێك وەستاو

تۆزێکی تر نزم بۆوەو..

ئەوسا لە گریانی درشت.. چی پێ مابوو

وەکوو پاییز.. هەمووی بەسەر

داری تەنیاو.. داری پرسەداردا داڕشت!

-27-

ئەی کچانی ڕەنگ ئاوریشمین

ئاگاتان لەم پاییزەم بێ!

ئەگەر شەوێکی شەختە بەند لەگەڵ تریفەی

تەزیودا، لەگەڵ خەیاڵی تەزیودا..

شیعرێکی دەم گۆنە کردووم

هاتە لاتان..

وەك بای سەر شاخ دەری مەكەن
چون تارمایی نەناسراوی سیلەی كۆڵان
یان تەمێكی دەمامكدار لێی مەترسن!
با لەبەر دەرگا نەوەستێ و
بێتە ژوورێ
ئەی كچەكانی ئاوریشمین
لەوەرزی پاییزی مندا
تەنها باڵا باڵای كچ و گەڵای كچ و
ڕەنگی كچە.. هەڵناوەرێ!

-28-

لە پاییزدا
ڕۆژێ سەرم كرد بە بێژنگ
ڕۆژێ هەقم لە بێژنگدا
بەقەدەر یەك
ڕەنگەكانی ژنم هێناو
ڕەنگەكانی پیاوم هێناو
تێكەڵم كرد..
بەیەكەوە بێژامنەوەو
سەرم سووڕاو سەرم سووڕا
لەدواییدا
ئەوەی ڕژایە خوارەوە
هەر پیاو بردی و هەر پیاو خواردیو

ئەوەی لە سەریش مایەوەو لە بێژنگدا
بە ژن بڕا!

-29-

من یەك کەسم و دوو سێبەرم لەگەڵدایە
یەك لەشم هەیەو دوو سێبەر!
گەر هەور بێ و باران داکاو.. هەتاو ڕاکاو
شەوق بنوێ و چرا بنوێ و مانگ بزر بێ
سێبەرێکیان وەکوو خۆیشم زۆر بە پەلە
ڕائەکات و بەجێمدێڵێ!.
بەڵام دووهەم لە تاریکی ماڵەکەشما.
لە تاریکی ژوورەکەشما، لەبەر بەفر و لەبەر باران و
بەر هەیوان و بەر ئاوێنەو لە هەر شوێنێ
سێبەرێکە قەت ناڕوات و بەجێمبێڵێ!
سێبەرێکە نووساو بە پێستی لەشمەوە بە قژمەوە
نووساو بە دەنگ و ڕەنگمەوە
سێبەرێکە بەسەر سێبەری یەکەمم و
جەستەیشمەوە ڕاوەستاوە..
من پاییزی هەمیشەیی ئەم وڵاتەم
من یەك ژنم و دوو سێبەرم لەگەڵدایە
یەك لەشم هەیەو دوو سێبەر
سێبەرێکیان جار ناجارو ناو بەناو
بزر ئەبێ و واز ئەهێنێ..

بەڵام دووهەم قەت ناڕوات و
دەست لە دەنگم و
دەست لە ڕەنگم و دەست لەسەرم و
دەست لە بوونم هەڵناگرێ
سێبەری پیاو!

-30-

زۆر نابێ لەو دەشتە مەلێکیان بینیوە
نە بە ڕەنگ.. نە شێوە.. نە خوێندن
لە مەلی تر ناچێ..
پەڕووباڵ لە پەڕی گوڵەباخ.. بەرسنگی
لە گەڵای چناری "سەرچنار"
خوێندنی لە دەنگی شنەباو ئاو ئەچێ
هەموو ڕۆژ ئێواران خۆرنشین یەکدووجار
ئەچێتە سەر کێلی ژوور سەری گۆڕی شەم
ئەلەرزێ و بین ئەگرێ و ئەخوێنێ..
ئەم مەلە کە ئەفڕێ گڕئەگرێ و ئەسووتێ
دوراودوور ناوبەناو بازنەی پڕیشکێ نارنجیی
بەدەوری ئاسۆدا ئەکێشێ و بە کلکی
نەسرەوتی لەسەر هەور لەسەر با لەسەر ئاو
دوو وشە ئەنووسێ
هەموو جار دوو وشەو هیچیتر
-یاسای پیاو!-

کە وتیان من زانیم ئەو مەلە، هەر هەمان
ئەو کچە دڵدارەی دراوسێی ئێمەیەو پار هاوین
بەرامبەر خۆرنشین. داخەکەم! لە سەربان خۆی سووتان!

-31-

ئەمە چیرۆکێکی کورتە
ئەو کڵاوەی کڵاوکووڕە
لەسەریایە! هی خۆی نییە!
ئەوەی ڕوویدا زۆر دەمێکە..
لە ڕۆژێکی سەرماوسۆڵەی پاییزدا بوو..
ئەم هەر ئەفڕی و سەر تەزیوو
(با)یەکی تیژی سۆراخکەر بە دوایەوە..
دار بەڕوویەك بە فریای کەوت
بۆ چەند ڕۆژێ کڵاوێکی بە قەرز دایە..
بەڵام ئیتر کڵاوکووڕە..
ئەو کڵاوەی کردیە سەری
داینەگرت و
ئیستاو ئەوسایش ئەو قەرزەی خۆی
بە داربەڕوو نەدایەوە!

-32-

گەڵایەك هەڵوەری.. پەنجەیەك بە دوایدا.
پەنجەیەك هەڵوەری.. شیعرێکیش بە دوایدا.

که شیعریش هەڵوەری.. ئەوینێك بە دوایدا.
ئەو وەختەی ئەوینێك وشکی کرد
وەرزێکیش لەگەڵیا.
ئەو ساڵەی وەرزێکم وشکی کرد
شارێکیش لەگەڵیا.
لە پرسەی شاریشدا..
گریانی وڵاتێك لەگەڵیا..
بۆ کۆستی وڵاتێك
زایەڵەی جیهانیش بە دوایدا.
ئەو وەختەی زایەڵەی جیهانیش
باڵیگرت بۆ سەرێ
بەدوایدا
ڕەهێڵەی گەردونێ داباری و
ئەمجارە خوایش گریا!

-33-

چنارێك بەیەك شەو کۆم بۆوەو لە قاچ کەوت
ئەو ڕۆژەی کە بینی باڵندەی عەشقەکەی کۆچیکردا!.
بولبولێ بە یەك شەو وەك گەڵای خەزانێ
دەنگی کەوت..
ئەو وەختەی گوێی لێ بوو گوڵزاری عەشقەکەی
لە گێژی سێڵاودا خنکاوە..

ڕووبارێ بە یەك شەو توایەوەو لەبندا بزربوو

ئەو وەختەی پێیانووت مەزراکەی عاشقی سووتاوە.

شەماڵێ بەیەك شەو مووی سەری و کاکۆڵی سپیی بوو..

ئەو وەختەی کە زانی کاوانی عەشقەکەی کوژراوە..

دوای یەك شەو لەهەمان وڵاتدا

شاعیرێ پیرەمێرد، باریکتر لە خەمی پاییزو

لە گەڵای خەزانیش چاو کزتر.. کۆماوەیش چون هیلال

لەپڕدا ڕاست بۆوە چون فوارەو

داری پیر.. مووی سپیی ڕەش بۆوەو

هەوری پیر.. بەیەك شەو گەنج بۆوە

ئەو دەمەی جوانترین چوار شیعری تەمەنی

بۆ عەشقی چنارو بولبول و شەماڵ و ئاونووسی!